

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Foaia de glume „Bobîrnaci” și broșurile „Spicuri Economice”, pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economiști: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economiști: cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie națională politică.

o o o

Apare în fiecare JOI.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele, să plătesc înainte.

== Manuscriptele nu să dau înapoi. ==

Moș-Crăciun cu traista plină pe la noi când vei sosi?

Bunul și bătrînul Moș-Crăciun, cel care să pogoară în fiecare an odată, pe aripile norilor de zăpadă, aducînd în cîrcă și în poală și pe brațe, daruri, pe care le furîșează prin ferestrele creștinilor pe seama copiilor celor buni, miluînd înse mai ales pe cei săraci și făcîndu-i să le strălucească ochii de bucurie și să le fie negrăit de drag praznicul, —

bunul și bătrînul Moș-Crăciun de data asta și-a adus aminte nu numai de copiii săraci, ci și de popoarele sărace, și și-a îndreptat zborul său lin, din înălțimea Cerurilor spre colțul răsăritean al Europei, și alor patru popoare creștine le-a dus poala plină de daruri! În loc de-o jucărie: cite-un colț întreg de țară; în loc de-o cutie cu bucăți cuadrate de lemn, pe ele cu chipuri din cari să faci casă, sat, oraș: le-a dat sate orașe și cetăți aieva; și în loc de păpuși mute și reci, roiuri de popoare vii, cari să dea viață colțului de țară căpătat!

Mult și ferbinte s'au rugat acele patru popoare din Răsăritul Europei, Hristosului Nașunilor, ginșilor, ca să le trimită odată drept dar de Nașterea sa, pe Moș-Crăciun care să le aducă libertatea fraților lor de sub jugul păgînilor desprețuitori de Hristos! — Și iacă ascultatu-le-a Dumnezeu rugăciunea și de data asta plinitu-le-a cererea lor dreaptă!

Mai frumos ca ori-și-unde pe fața a tot pămîntul, e azi Crăciunul în aceste fericite țări: Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia, și în hotarele liberate de ele și strînse la sînul lor de frați! Că frații își erau, lingă olaltă trăiau și totuși alina de departe își erau unii altora și alit deosebire între soartea unora și altora! Azi ei să revăd, își cad în brațe și să strîng cu lacrimi de bucurie și de duioșie în ochi, prăznuind mai fericii ca toată lumea sfîntul Crăciun!..

Dar pentru ca să ajungă a a un astfel de Crăciun frumos, popoarele sărace de sub stăpîniri streine vrășmașe lor, mult trebuie să se roage Zeului Nașunilor, să beară dela el inimă tare în a strălui pe grelele drumuri ce duc spre palatele Zeiței Virtuții naționale,

care duce la ceaaltă zeită și mai înaltă, la a Libertății naționale.

Moș-Crăciun, drag Moș-Crăciun, cînd vei auzi și rugăciunile poporului nostru bun creștin, care nu e mai rău, nici mai puțin vrednic decît cele din josul Dunării, și cînd îți vei îndrepta odată pașii și spre acest colț de pămînt, făcîndu-ne să sărbăm și noi așa de fericii praznicul teu, nu rupți din această țară, ci aci aflîndu-ne libertatea națională cea fericitoare?

— Atunci, cînd vă veți arăta vrednici de ea! — ne răspunde Moș-Crăciun!

Unele-altele.

Maest. Sa și-a dat învoirea

la aceea, ca planul de lege alui Tisza-Lukács să fie dus și pus pe masa dietei. Marți l'au pus miniștri pe masă în dietă, dar l'au pus cu inimă îndoită, căci unii dintre pretini, chiar sîlpii lor, să clatină sub ei, să trag de sub ei, și-i lasă focului, vîzîndu-i cu ce gînduri rele umblă față de popor.

Unii să miră că Maestatea Sa și-a dat învoirea la aducerea înaintea a unui astfel de plan de lege pociț. N'au ce să mire. M. S. Împăratul zice: Cine ce face, lui își face. La așa cap așa căciulă! Dacă țara voastră va primi o astfel de lege și vă lasă în pace s'o votați, — așita e vrednică ea! De ce să-i fac eu lege mai bună?

Ministrul dreptății își lapadă scaunul, din pricina legii de vot alui Lukács Tisza.

Marți Lukács a pus pe masa dietei planul seu de legea de vot, — și tot atunci ministrul de justiție (peste facerea dreptății în țară) Székely, s'a dus la Lukács și, drept gratulație de Anul-nou, i-a spus: Aici îți-i scaunul de ministru. Eu în acela nu mai pot să șed și din acela să dau întărire legii tale de vot, — care e în contra celor mai bune credințe și simțăminte ale mele!

Toți miniștri au rămas ca opăriți auzînd de asta. Toate foile și deputații și toată țara n'a vorbit zilele astea de nimic alita, cit de retragerea mult grăitoare a ministrului de justiție, care nu să poate împăca cu ticăloșenia de plan

de lege alui Lukács-Tisza, nici de dragul unui scaun de ministru!

Indată după asta 7 deputați din tabăra lui Tisza au înștiințat pe președintele partidului, că ies din partidul „muncii”, fiindcă legea de vot, așa cum e plănuită, nu răspunde făgăduelilor pe care ei le-au făcut în fața alegătorilor la alegeri! Că ei au făgăduit o lege ce va lărgi dreptul poporului, și asta chiar îl restringe!

Și după ei vor urma încă, o ceată bună, care să rupe din sînul partidului volniciei, nu a „muncii” cum să numește. Să nu credeți însă că între cei ce ies, s'ar afla și slugoii Mangra, Burdea, Șeghescu, ori Farkaș-ii aleși printre Români! Aș!

Inceputul unei spargerii în partidul tiszaișt, e făcut.

Sub scutul baionetelor.

— Cum s'a dus noua lege de vot în dietă. —

Cînd în 31 Dec. guvernul Lukács-Tisza mergea la dietă ca să pună pe masa ei planul cel nou al legii de vot, — dieta a fost încungiuată mai tare ca ori-cînd de cordon de gendarmi și polișiști.

De ce? Căci le era frică păcătoșilor că mulțimea de nemulțumiți va da năvală asupra lor și o să-i spulbere cu planul lor de lege cu tot!

Simțîndu-se vinovați, s'au încungiuat cu briu îndoit de tare de baionete, — ca sub scutul lor să poată duce în palatul dietei fătul lor monstru, — pe care îl vor trece cu puterea, făcîndu-l lege.

Deputații din împotrivire au spus că nici nu intră mai mult în această dietă, ori e casa ei încungiuată de gendarmi ori nu, — căci cele făcute de Tisza și Lukács nu le cunosc de legi după rînduială aduse, și până acei salrași și călcători de lege conduc dieta, n'o cunosc de dietă a țării, nici legile aduse sub ei, de legi.

„Reforma administrativă”.

De aci încolo vor auzi cetitorii de foi des cuvîntul acesta: „reforma administrativă”, cam așa de des, cum aud de ani de zile vorba: „votul universal”. Sub reforma administrativă să înțelege, aducerea unei legi nouă privitor la deregătorii din țară. Azi în țară sunt trei feluri de deregători: de stat, pe cari îi numește ministrul și nu cad sub alegerea poporului; de comitat, pe care îi aleg adunările comitatelor (congre-

gațiile), și comunali, pe cari îi aleg satele ori orașele, pe sama lor.

Acum făcîndu-se lege de vot nouă, miniștri să tem, că pe alocurea înmulțîndu-se tare alegătorii față de trecut, să pot înțimpla mari schimbări de deregători, — și de aceea, ca nu cumva poporul cu voturile sporite să poată fi neplăcut deregătorilor atîrnători de votul seu, — miniștri au hotărît să schimbe în același timp și legea despre alegerile și afirările deregătorilor. O să-i facă pe toți deregători de stat, așa ca judecătorii, cari au să fie numiți de ministru. Cam dela notarul comunal în sus, — toți! Prin asta dreptul alegătorilor asupra deregătorilor, să scărițează la aproape nimic!

Un vice-președinte al dietei din Pesta, Boethy Pál, a spus, că legea cea nouă de vot, nici nu poate fi pusă în lucrare decît de odată cu legea cea nouă despre deregători! Ca, și dîndu-ți iciclea drept mai larg, număr mai mare de alegători, — tot să n'ai vreo putere asupra slujbașilor tei, ci ei numai dela cei de sus să afîrne, numai de ei să aibă frică și respect!

Ce știm noi din politică...

— Că ciasul mîntuirii va veni! —

Nu demult, mai în vară, scriam în un număr al foii noastre „Libertatea”, că noi nu știm multe din politică, numai una știm, ni-o spune inima și tot sufletul nostru: că popoarele căzute sub stăpînia volnică a altor popoare, trebuie să fie numai cu răbdare, să țină la ființa lor, la limba lor, la dreptul lor la viață!, — și să fie apoi sigure că ciasul mîntuirii lor va veni! Mai curînd ori mai firziu, dar va veni! Și chemarea conducătorilor popoarelor asuprite, e una mai presus de toate: să țină trează în popoarele lor credința în viitor, credința în mîntuire!, — pentru ca atunci, cînd ciasul mîntuirii lor va bate, acei ce le aduc mîntuirea, să nu afle acele popoare moarte de jumătate, desnădăjduite, lipsite de ori-ce voință, — ci să le afle treze, vioaie, gata și ele de luptă pentru mîntuirea lor!

Pe cînd scriam acestea nu era nici vorbă încă de războiul popoarelor creștine din Balcani, contra cutropirei păgîne sub care gemeau

Mare deosebire între om și om.

— În America și în Ungaria. —

Două legi sunt pe cale a se aduce, una în America, alta în Ungaria, cari trag holare mari de despărțire între om și om: În America legea care va hotărî să nu mai fie primiți, dintre cei ce vin din afară, decât aceia, cari știu celi și scrie! Și a doua, legea de alegeri din Unguria, care pe cel cu carte mai multă îl face alegător fără nici o dare, pe cel cu mai puțină, numai dacă plătește o bună porție de dare, — iar pe cel ce nu știe carte deloc, îl dă napoi aproape de tot, sau îl primește între alegători numai dacă plătește dare groasă câtră stat!

N'au aceste legi lipsă de filc mult. Și unele și altele își au îndreptate ascușurile par'că anume în contra noastră, a Românilor, cari ne-am lăsat așa de napoi în privința asta!..

Cine e Român cu mîndrie și cu iubire de neam, roșește azi de rușine, cefind despre aceste legi! Și să va pune să lucreze și el cît poate, la aceea, ca să scoatem sărmanul nostru popor de pe ripele acelei neștiințe întunecate, care îl fac, iaca, să fie respins: în țara lui dela dreptul cel mai scump fiecărui cetățean, fiind suferit aci numai ca să muncească alături de vituțele sale și să plătească dare domnilor; iar o altă țară în America, în curînd nu-l va mai suferi nici să-i mai calce pămîntul cu niște picioare ce poartă un cap neștitor de carte!

Correspondență.

Dicioșinmărtin, 30 Dec. 1912.

Dle Redactor! Azi s'a ținut congregația comitatului Tîrnavei mici, — între obiectele căreia a venit în desbatere și recursul notarului din Sincel, despre care s'a scris în numărul trecut al foii „Libertatea“, că a recurat contra hotărîrii reprezentanței comunale de a se purta pe viitor protocoalele ședințelor numai românește! Comitetul conducător al comitatului a propus nimicirea hotărîrii bravei comune românești, — pe cuvînt că regulamentul comunal nu prescrie ca negreșit notarul să știe limba română, și așa el nu poate fi silit a purta protocolul în acea limbă necunoscută lui.

S'a arătat aci toată ura lor nesuferitoare pentru drepturile poporului român și limba lui. Membrii români au fost revoltați de atîta șovinism turbat, — și în numele lor dl' avocat Dr. Boifa a protestat cu toată tăria și bărbăția, cerînd să se respecte dreptul comunei asigurat prin lege, de a hotărî limba protocolului și a desbatărilor la ea acasă!

S'a pornit o desbatere aprinsă. Inusuși vicșpanul a sărit în apărarea notarului călcător de voința poporului, și așa a fost primită propunerea comitetului, care nimicește hotărîrea cinstiților Românidin Sincel.

cel. S'a dat recurs la instanțele mai înalte, a căror „dreptate“ o așteptăm și în care — mai creadă cine poate!

Poiana-Sărată, Dec. 1912.

Prea mare încetineală...

Dle Redactor! Încă din primăvara anului 1908 s'a făcut aici pornirea de a să înființa o »Reuniune de înmormîntare« după chipul altora ce au Românii nostri la Sibiu, Bistrița, Orăștie, Deva și aiurea, fiind ea de foarte mare folos. Căci, durere, dar așa e, aici în comuna noastră, din zece cazuri de moarte, abia în două cei din jurul mortului au mijloacele de lipsă pentru o astfel de întimplare grea, ceialalți nu. A veni în ajutorul acestora a tuturor, e o faptă plăcută și lui Dzeu și oamenilor. Dar pentru ca să putem pune în lucrare Reuniunea asta binefăcătoare, e de lipsă să se înscrie 300 de membri, și nu s'au înscris decât peste 200. Sfrăduințele citorva oameni cu inimă pentru Reuniune, au fost primite prea rece, prea cu nepăsare de mulți frați plugari. Cam cu nepăsarea care să simte și pe alte tărîmuri de viață.

Vă rugăm și pe calea aceasta, fraților din Poiana Sărată, să lăpădați dela voi toată nepăsarea, toată neîncrederea, toată tîndălirea, și să îmbrățișați folositoarea Reuniune, pentru care vă vor binecuvînta familiile voaste în ciasurile de grea încercare, cînd vor fi așa de simțit ajutate de ea!

Pogăritrea Fiului lui Dzeu pe pămînt, să pogoară și în inimile voastre a tuturor hotărîrea bună, de a intra în această Societate, prin care veți înțelege ce lucruri mari pot face și oamenii mici și săraci, prin însoțirea, întovărășirea între eil.

Binevoitor.

Din America.

Ce face un om zelos și de inimă.

În orașul Hamilton-Ont., din Canada, (America de Nord, vecină cu Statele Unite), trăesc un mănunchiu de Români de ai nostri. Printre ei și patriotul nostru Maxim Marta, de fel din Băcăinț (lîngă Orăștie), Luînd pildă bună dela frații lor de prin celalte orașe americane, care aproape în tot locul au înființat cite-o Societate de ajutor pentru caz de nenorocire, de boală și de moarte, s'au pus și Românșii din Hamilton-Ont. și s'au adunat în Societate de ajutorare, botezată „Gloria Română“, alegîndu-și de secretar financiar pe fratele nostru din Băcăinți Marta. Îndată zelosul secretar, în înțelegere cu dl' președinte și cu comitetul, s'a pus să facă ceva pentru buna deșteptare a membrilor și pentru a-i atrage mai tare la Societate și a-i lega cu sufletul de ea. Ca mijloc și-au ales: înființarea unei Bibliotecii, din care membrii să-și poată lua cărți împrumut, pentru o taxă mică de cîtiva bănuși (cenși), iar cui i-o fi dragă tare cartea cutare, i-o vînd de tot și aduc alta în locul ei.

Ne-a scris dl' secretar nouă să le venim în ajutor în năzuința lor

bună, trimițîndu-le dela „Librăria Națională“ de aici cărți în preț de vre-o 80—100 coroane, pe care să le plătească pe rînd, precum va avea Societatea mijloace.

Am crezut omeniei celui ce ne scria și i-am trimis cărți de vre-o 100 coroane, apoi calendare și foi. N'a trecut bine o lună de zile și frații dela conducerea cinstitei Societății din Hamilton, ni-au și trimis toți banii, cu cinstle și omenie, neposînd să-i mai așteptăm cu rate, și ne scriu:

„Am primit toate cărțile. Vă dăm mare mulțumită pentru-că ați avut încredere în noi. Mare bucurie le-a făcut la toți membri și nu vreau să le iee numai pe cetit pe săptămînă, ci să le cumpere de tot! Și avem greutate, că la mulți le pică dragostea pe aceeași carte, și carte avem de un fel numai una!“...

Sunt foarte grăitoare aceste fapte dela frații nostri înstrăinați. Ele arată două lucruri: că ce face vecinătatea bună, învîrtirea tot printre oameni cu carte, ca cei din America! Acolo vezi că ei toți sunt deștepți, tocmai fiindcă cetesc, și de-aceea aproape toți Românii nostri cari s'au dus acolo fără știință de carte, învață acolo unul dela altul! De s'ar face și la noi acasă așa! — A doua ne arată: cît de mult bine poate face un om cu inimă și zelos, într'un loc, — cum face aci secretarul societății, care poartă grijă de trebuințele membrilor, le procură de cu vreme, cărți și face tot ce știe pentru ai atrage pe lîngă Societatea lor!

Lucru cuminte și de mare folos!

Glas viclean...

România luată tare sub epitropie de diplomații austriaci.

Ministrul trebilor din afară (de externe) al Împărăției noastre, iarăși și-a ridicat glasul în folosul României. Doi gazetari l'au cercețat, unul din Pesta, al ziarului „Az Est“, altul din București, al „Universului“. Fiecare i-a cerut părerea despre stările din Răsăritul Europei, în deosebi despre România.

Și înaltul bărbat de stat austriac iarăși s'a făcut mare apărător al intereselor (foloaselor, trebuințelor și grijilor) României, față de țările din Balcani.

„România, — a zis diplomatul austriac, — are față de Bulgaria drepturi ce nu pot fi trase la îndoială, și nu-mi vine a crede că Bulgarii vor uita ce datoresc României!“...

Și așa mai departe. Numai nu pune României palma la ochi, îndreptîndu-i privirea în jos peste Dunăre, prin țara Bulgarilor, prin Serbia, Macedonia, ba ci-că și în Albania ar fi aflat o mână de Români de care România e datoare a purta grijă!..

Fiecare despre lucruri, după vrere sama dee-și, — dar nouă ne e tare deochiată pășirea ministrului austriac de a se face așa strașnic avocat al României față de popoarele de — peste Dunăre! Ne vine a crede, că România nici n'ar fi ridicat nici o cerere față de Bulgaria, ci diplomația austriacă i-a

trezit aceste poște, — pentru a băga zizanie între Țara-Românească și vecina sa Bulgaria, — așa, ca să nu se mai poată apropia în curînd una de alta!

Cel mai luminat stat din lume.

O știre vrednică de toată luarea aminte, vine din America. Ci-că: cei dela conducerea Statelor-Unite umblă cu gîndul să aducă o lege, în puterea căreia să nu mai primească în țară nici ca muncitori de rînd, decât pe astfel de oameni, cari știu celi și scrie!

Iată o știre și interesantă și de mare însămnătate! După ce să va aduce acea lege, în pușini ani Statele-Unite Americane vor ajunge a fi, nu numai cel mai bogat, mai minunat în așezemintele și rînduirea sa, ci totodată și cel mai luminat stat din lume, întrucît în coprinsurile sale nu să vor afla oameni neștiutori de carte!

Bătrîna Europa, cît de napoi rămîi tu față de tinera Americă! În Europa sunt și azi țări (Rusia, România, Italia și fericirii de noi din Ungaria), în care să află cite 60 la sută, ba și 70 și 80 la sută, cari nu știu celi și scrie! Și ai ajuns tu, bătrîna Europă, să vină America să se lupte în felul acesta contra ..prostiei tale, desprețuind pe oamenii cari fac grosul locuitorilor tăi!..

Un obicei sălbatic.

Și ce-a pășit o Englezoaică măritată după un Indian.

Popoarele din India, peste cari stăpînesc Englezii, — au multe obiceiuri religioase tare ciudate, unele proaste de tot. Englezii însă, oameni cumiți, să păzesc a să atînge de obiceiurile locuitorilor, și lasă ca acelea să fie îndulcite și stînsse pe încetul, în chip firesc, prin cultura ce li-o dă școala engleză.

Numai contra unui obicei religios al Indienilor, a pășit stăpînirea engleză, oprindu-l cu asprime: contra cerinței religiei lor, ca cu bărbatul mort, să fie trimisă cu sila pe cealaltă lume și nevasta lui văduvită! Și încă în chip groaznic: arsă de viu pe rug! Cînd bărbatul moare, nenorocita lui soție știe ce-o așteaptă: Cei ai casei îi înalță rug (lemn puse cruciș), o leagă cu mînila la spate, o așază pe rug și-i dau foc, țînînd, în prosția lor, că așa e voia lui Dzeu și că ei prin asta fac o faptă plăcută Dumnezeului lor.

Contra acestui obicei prost și păgubitor desvătării populațiunii, stăpînirea engleză a pășit cu asprime și pedepsește greu pe cei ce îl mai duc în deplinire. De aceea și sunt tot mai rare înfîmplările de acest fel, cînd cite-un credincios de cel mai neclintit credinței sale, săvîrșește și această poruncă a religiei sale, cu primejdia de-a fi pedepsit! Îndeosebi prin văi mai ascunse de țară, pe la margini, prin părți muntoase, pe unde deregătorii englezi nu prea pot ținea supravegherea așa aspru, (și pe unde și cultura e mai puțină și proslia mai

mare!), — să află seminții, ori familii foarte răspândite de indieni, cari își țin „religia” și în punctul acesta. Stăpînirea Engleză cum capătă știre despre vre-o întîmplare de asta, face cercetare și pedepsește aspru. Dar nu prea ajunge cu cercetarea la nimic, căci poporul ține la olaltă și nici unu nu vrea să spună nimic. Nu știu, n'am văzut!

Intr'o zi, de curînd, guvernul din Bombay (orașul de căpetenie al Indiei) capătă o știre care umplu de groază pe deregătorii englezi! Că a murit Raia Valimpur (raia însemnă căpetenie peste un cerc, un fel de fișpan al unui ținut) și că rudeniile lui îi vor arde negreșit soția pe rug! Vestea a înfoirat pe deregătorii englezi, căci povestea acestui raia e frumoasă și jalnică. El a învățat la școlile cele mai înalte, la universitatea din Oxford, în Anglia, și era bărbat frumos și învățat, și cîl a stat la universitate, s'a îndrăgît de-o fată de englez și și fata de el. A cerut-o și ea s'a dus după el. Și abia după vre-o 4 ani de viață împreună, el a murit. Despre soția lui engleză era vorba acum, să fie a r s a pe rug, după prostia din religia bărbatului său!

Indată a fost trimis un major cu soldații de lipsă, să se arate în orașul unde a murit tinerul bărbat. Maiorul Matchon s'a dus, dar n'a putut afla nimic, că toți îi ascundeau taina. Maiorul s'a făcut că să retrage dară din oraș, ca neaflînd nimic, dar a pus șpioni în jurul casei lui raia, și aceia au aflat unde ridicase familia rugul pentru a aduce jertfă pe soția răposatului Valimpur. Maiorul a fost vestit că unde e locul cu pricina; el a plecat grăbit într'acolo. Iaca pe cînd ajunge, află pe nenorocita văduvă, o femeie foarte frumoasă, de 24 ani, legată, cu mâinile la spate, amețită de spaimă, întinsă pe rug, și cei din jur numai nu-și isprăviser încă boscoanele lor ca să-i dea foc! Au fost risipiți cu sabia trasă de soldați și sărmana femeie fu mîntuită din ghiarele unei morți din cele mai înfloritoare!

Din primejdiile mărilor.

— O corabie împodmolită pe o bancă de nisip. —

Vaporul englez „Salazie” a plecat de curînd din Digsnarez pe timp liniștit, spre izulele Mauritiuș, — dar spre sară s'a pornit pe neașteptate o furtună năpraznică în formă de vîrtej uriaș (ciclon), care a împins corabia spre țarm și la 40 kilometri dela țarm a izbit-o de-o bancă de nisip. S'a oprit în nisip. Și orcanul (furtuna turbată) a ținut de sara dela 6 până în cealaltă zi sara la 9. În timpul asta, corabia neputîndu-se mișca din loc, valurile de apă săpau sub laturea ei cea despre larg și spălau încet-încet nisipul, încît corabia a început a să culca într'o parte! În ziua următoare spre sară era aproape de tot culcată într'o dungă și să aștepta numai că acum-acum să se mai rupă un pic din țarmul pe care razimă fundul ei și să se culce așa, ca să între apa în ea, și atunci e perdută! Să scufundă! Și din cele 8 luntri de scîpare, pe 6 le rupeser furtuna

și le risipise pe mare de nu să mai vedeau!

Nenorocii călători, peste 180 de persoane, erau cu totul desnădăjduiți și siguri că numai minute îi mai desparte de clipa grozavă cînd vor avea un sfîrșit înfiorător, ca și cei de pe „Titanic” și de pe alte vase înghițite de mare! Ca să împedeze culcarea mai departe a corăbiei, voiau să sloboadă ancorele (mițele de fer ce țin corabia prinsă tare de fundul mării). La lucrarea asta, un ofițer de corabie a fost prins de un val și zmulș, și nainte de a i-se putea da vre-un ajutor, a fost înghițit de valuri!

A doua zi marea s'a liniștit și atunci, pe o ploaie grozavă, călătorii au fost duși pe pe rînd cu ajutorul celor două luntrițe ce le rămînseser încă, pe o inzulă din apropiere, unde li-s'au dus corturi și hrană de pe corabie, — și așa au trăit patru zile, până ce au putut trimite știri cu posta la o inzulă vecină ca să le vie într'ajutor o corabie care să-i ducă mai departe.

NOUȚĂȚI

Sărbători vesele și fericite, pe cîl e cu puțință în un an cu alîta cercare dela Dzeu, — dorim iubiților noștri celitorii!

Intreprinderea electrică din Orăștie a trecut cu data de 1 Ianuar n. 1913 în proprietatea orașului Orăștie, care a răscumpărat-o dela dl Rudolf Kaess. Să simte deja că întreprinderea are stăpîn nou, căci avem lumină și dimineața până să face ziuă, — lucru de care am fost de alîta timp lipsiți, și cei ce să școală mai de dimineață erau mereu siliți a arde lumini, deși au introdusă electrica.

Logodnă. Dșoara *Olivia Mihul* din Hondol și dl *Dr. Nicolae Olariu*, avocat în Petroșeni, fidanțați. Cele mai călduroase felicitări!

Frumoasă presară de Anul-Nou pregătește Secția industrială română din loc. Corul Reuniunii meseriașilor va desfăta publicul ce să va aduna în sala mare dela Central, cu coruri mixte, soli, quarfette și declamări. După producțiune, tombolă și joc.

Tot atunci să va da îmbrăcăminte, cărți și colaci la 55 învățăcei de meserie!

Manevre — iarna! Războiul din Balcani, care se întinse până în iarnă și atrasă după sine suferințe grele, îmbolnăviri cu grămada, fiindcă soldații nu erau deprinși cu lupta și suferința și pe astfel de vreme, — a îndemnat conducerea armatei noastre austro-ungare, a începe ceva nou: Ci-că dela iarna viitoare, trupele vor face și manevre mai mari și mai grele *de iarnă!* În acest scop comanda militară cea mai înaltă, a început pregătirea de haine anume pentru soldați pentru manevrele de iarnă!

Cassa de fer a Românilui... Un obicei rău au Români noștri, de a-și ținea banii ce-i au la îndemînă, printre valurile de pinză, pe sub perini în pat

sau altundeva în loc slab păzit. Jertfă grea era să aducă zilele trecute un țarn cu prindere din Jezvin (în Bănat) acestui obicei rău rmănesc de ținut banii. Tocmai găzduise la el un fecioraș de țigan, ce-i ceruse sălaş. Dimineața omul avea să meargă să-și plătească darea. Să duce la pat și scoate de sub saltea (străjac) niște bani și pleacă la cancelaria comunală. N'a băgat de samă că țiganul îl vede unde umblă. După ce s'a dus bărbatul, femeia a ieșit și ea pe-afară după ceva lucru. Țiganul hait', să furișează nevăzut în casă și caută și el colo sub saltea, să vadă mai e ceva pe-acolo? Să nebunească de bucurie, nu alta: Iaca un teanc de hirtii și de taleri! Iute îi îndeasă pe toți în sin și pe-aci ții drumul! Cînd vine omul acasă, dă să pună napoi în „coașa de fer” ce i-a rămas dela dare. Cînd colo în „coașă”, sub străjac, nici un finic! Groaza lui! Că-i cărase Țiganul nu mai puțin ca o mie de coroane, bani mulți pe vremile astea scumpe!

Dar a avut noroc: sara țiganul a fost prins de gendarmi în comuna Remetea și, afară de 52 coroane, ceialalți bani s'au aflat la el. Acum cioroiul e închis în Recaș.

Iaca de ce-s bune băncile. Nu-ți ții banii acasă, ci-i duci acolo să-i păstreze în cassa de fer, nu sub străjace, și-ți mai aduc și camete bune.

Vor fi fost și aștia bani scoși din bancă de frica războiului, și pe-aci, pe-aci să mi-i ducă vilva războiului — prin ghiara cioroiului.

Ciumă în Rusia. Guberniile rusești Dom și Samarcad sunt molipsite de feroasa boală de ciumă, care cosește tot mai îngrozitor în poporul acelor hotare.

Numeri de probă

am trimis pe Crăciun în vre-o 4000 de case românești, afară de acelea în care intră foile noastre regulat. Dar fiindcă ni-au venit peste de două ori atîtea cereri de numeri de probă, n'am putut trimite la toți pentru cîți ni-s'au cerut, ci în loc de 5-6 pentru cîți s'au cerut, am trimis la 2-3 din o comună, iar în unele comune nu s'au mai ajuns deloc, căci mai mult de 4000 nu puteam trimite, cerîndu-se cheltueli prea mari.

Acei cari n'au căpătat, să ierte. Intre ca abonați regulați și le vom mai trimite și numărul de Crăciun, până ajunge rezerva ce ni-am lăsat.

Un cinematograf drag sufletelor românești. La marele teatru cinematografic (ce-ți arată chipuri de lumină mișcătoare, de-s par'că vii!) „Apollo” din Pesta, să arată în timpul din urmă un șir de chipuri minunate: *icoana războiului din 1877*, anume bravele și groaznicele lupte ale dorobanților și Vinătorilor români contra cuiburilor întărite turcești, până a ajuns de a cuceri și inima lor Plevna! E un film (pînză cu chipuri ce fug unele după altele) fabricat anume pentru cinematografele din România și pe care teatrul de chipuri luminoase „Apollo” din Pesta și-l'a adus și el, și-l arată publicului, care să îmbulzește ca la minune! Că e foarte frumos: Arată Țara nainte de războiu, apoi intrarea în războiu: glonțul de tun ce să sparge la Calafat lîngă Domnul Carol, care-l salută zicînd:

„Asta-i muzica ce-mi place mie!” În vremea asta muzica cîntă marșuri militare române. Trecerea trupelor spre cîmpurile de luptă. Crîncenele atacuri la Grivița. Jalnică cădere a căpitanului Candiano Popescu și a majorului Valter Mărăcineanu. Căderea Plevnei, — etc.

În orașele cu Români, unde să dau reprezentații de cinematograf, cereți proprietarului să aducă și el acest film (șir de chipuri vii), care va atrage lume uriasă!

Abonații pe 3 luni,

sunt rugați să iee la cunoștință următoarele:

1. Acei cari au intrat ca abonați de probă la 1 Octobrie (ori li-s'au trimis foile dela 1 Octobrie), nu mai capătă alți numeri, afară de acesta. Întru cit doresc a avea și mai departe foile noastre, să grăbească a trimite plata pentru anul 1913 (Prețul vezi-l în capul foii).

2. Acei cari au intrat la 1 Novembre (ori li-s'au trimis foile dela acea dată), mai capătă foile noastre și în Ianuarie, apoi li-să opresc. Pe celelalte 11 luni ale anului au de trimis: *5 cor. 50 fil.* ca să le vie toate foile, sau *4 cor. 75 fil.* fără „Bobirnaci”.

3. Acei cari au intrat după 1 Decembrie n., cînd am vestit (în Nr. 50 al foii) că nu mai primim abonamente de probă cu 1 cor. pe 3 luni, capătă pentru 1 cor. ce au trimis, numai 2 luni foile, adică Decembrie și Ianuar (cît li-să cade pentru 1 cor.).

Rugăm

pe toți aceia dintre vechii noștri abonați, cari nu doresc să mai aibă foile noastre și în anul 1913, — să respingă primirea numărului viitor, scriind pe adresa lui: *Retour (vissza) Szászváros*, ca să știm să le oprim foaia îndată.

O rugare. Epitropia Fondului pentru ajutorarea ziaristilor dela noi, — roagă prin aceasta pe toți acei cari au bunul obicei de a-și răscumpăra felicitările de Anul-Nou, — să binevoiască a le răscumpăra prin daruri față de fondul ziaristilor dela noi — trimițînd sumele ce să vor aduna, la banca „Ardeleana” din Orăștie, unde să chivernisește acel fond.

În Orăștie în toți anii s'au dăruit sumele de răscumpărare gimnaziului din Brad sau pentru Despărțămîntul Asociațiunii, — aștan rugăm să se dăruiască fondului din vorbă.

180.000 de jertfe a trenurilor, Din numărătoarea cea mai nouă iese la iveală, că în America sunt mai multe nenorociri de trenuri pe an, decît ori-unde în lume. În anul 1911 nu mai puțin ca 181.000 de oameni și-au pierdut viața în urma nenorocirilor de pe trenurile americane. Pricina vine de acolo, că în America trenurile nu-s ale statului ci întreprinderi private, iar societățile (compăniile) de trenuri, fac tot ce pot ca să sa întrecă una pe alta, în cărușirea repede a lumii, și de aici urmează dese nenorociri, că prea mîna nebunește. În ministerul ce are și supra-

vegherea trenurilor, să pregălesc acum regulamente (legi) nouă, cîl mai aspre pentru trenuri, oprind iușimile cele peste măsură și fără socoteală. Căci acolo unde e în primejdie viața omului, iușimea nu are să fie ea virtutea cărăușitorului, ci buna pază pentru călătorii sei.

Mulțumim

dlii învățător I. Manițiu-Popa din Comana de jos, care ni-a trimis chipurile dela frații din Macedonia ce să văd în „Foaia Interesantă” de Crăciun, cum și cele ale bisericeii vechi și noue din Crihalma.

Primim și aducem bucuros în foaie chipuri din viața românească de prețutindenea, dacă acelea de fapt sunt de ceva preț. Rugăm chiar, pe toți cari au lucruri vrednice de arătat în foaie, să ni-le trimită, dar numai fotografii bune, curate, bine reușite, că cele slabe ies în foaie și mai slabe ca în chip. Fotografiile trimise nouă nu ne obligăm a le trimite napoi, că să mai și strică la farbica de clișee (unde să varsă după ele, chipul în ține).

Petrecheri.

— „Reuniunea femeilor Române gr. or. din Hunedoara” invită la Petrecerea cu joc ce aranjează a doua zi de Crăciun, în sala hotelului „Mercur” din loc. Venitul e pentru „Reuniune”.

— Tinerimea română din Meșias invită la producțiunea teatrală-corală ce se va arangea sub conducerea dlii inv. Ștefan T. Secelă, a 2-a zi de Crăciun, în sala cea mare a hotelului „Strugur” din Meșias.

Venitul curat este destinat o parte pentru fondul pomului de Crăciun al copiilor săraci, și altă parte pentru biblioteca școlară.

Numărul de Crăciun al revistei „Cosinzeana” e într-adevăr număr de sărbătoare. Intins pe 32 de pagini mari, aduce mulțime de piese literare alese, nuvele bune, poezii admirabile, interesante „Flori de-o zi” (noutăți) și 22 chipuri!

Atragerea luarea aminte a familiilor noastre de cărturari asupra acestei singure reviste literare ce iese în toată săptămîna, și care, precum să poate cefi în pagina din urmă a „Foi Interesante”, mai dă și astfel da premii abonaților, prin cari prețul revistei e scăzut cu a treia parte!

Casele cărturarilor nostri dela sate (preoți, învățători, comercianți) să o aboneze ca de probă macar pe jumătate de an și nu le va părea rău de banii dați pentru ea!

Om ce nu mîncă de 3 luni de zile... Din cînd în cînd să ivește cite-un „comedies”, care ne-știind să arate lumii altă bravura prin care să cîștige bani fără muncă, — arată că el, cu străji tari lingă el, știe răbda două săptămîni, trei săptămîni. — Odată s'a aflat unul de care vorbea lumea cz de-o minune, că a răbdat petru săptămîni!

Acum ci-că s'a aflat un viteaz al foamei, care nu mîncă de 105 zile! Atîta doar, că ăsta nu răbdă ca de comedie, ci silit de un morb al seu de stomac și de mațe, cu care a cercat fel și chip și nu-i trece. P'au spus-o doctorii, că numai așa s'ar putea vin-

deca, dacă stomacul ar putea odichni timp îndelungat ca să se vindece de ranele și slăbiciunile de care suferă, și pe cari hrana aspră nu le lasă în pace niciodată.

Și, fiindu-i dragă lumea, s'a pus omul nostru pe lecuirea stomacului seu prin foame, în un spital sub grija medicilor, — și răbdă, nene, de 105 zile! Intîile 60 de zile a beut numai apă, perzînd 25 funți din greutatea sa. Atunci a început a gusta ceva suc de struguri, fiind mai nutritor ca apa. Și de-atunai o duce tot așa. Și ci-că e foarte „mulțumit”, să simte „bine”, durerile nu le mai are și are nădejde că să face bine de tot. Acum va începe iată a mîncă. Asta trebuie s'o facă sub paza doctorilor, că mațele lui așa-s de subțiate, de zbîrcite și slăbite, încît au și uitat cum mai e mîncarea, — și numai pe rînd trebuie să le învețe iară cu ea.

Călători călcați de tren. În stația dela Bruckberg (în Germania) s'a întimplat în 30 Dec. o nenorocire mare de tren. Trenul de persoane ce venea dinspre Landshut s'a oprit în gară, avînd să aștepte sosirea trenului de lux ce venea din Berlin — tren ce n'ă oprește la stații așa mai de a doua mână, ci trece prin ele în fugă. Călătorii de pe trenul de persoane, fiind sară, s'au dat jos să meargă în stație, cînd iaca trenul de lux intră cu iușeală mare în gară și trece prin ea ca o nalucă. Patru călători chiar treceau peste șine spre gară și trenul de lux îi călcă și zdrobi: pe trei inși i-a omorît aci pe loc, pe unul l'a rănit greu de tot. Intre cei omorîți e o femeie cu fătua ei de 12 ani pe care o trăgea de mână s'o treacă spre gară! A tras'o la nenorocul ei cel mare!

Fete fără noroc să fîneau pe sine Hozer Erzsî, de 20 ani și Koszternik Margit, de 22 ani, servitoare în Răckeve (Ungaria). În 28 Dec. s'au hotărît să-și pună capăt linelelor vieții. Au eșit la pădure, acolo și-au afirmat năfrămile de crengile unor arbori, ca cei ce vor trece pe acolo să le vadă și să deede ele, apoi Erzsî scoșind revolvrel, împușcă pe nefericita sa soață care căzu îndată grămadă, moartă. Intoarse apoi revolverul asupra sa, descărcîndu-l în simplă (la ochiul mort). Dar ea nu s'a nimerit de moarte, ci a fost găsită încă trăind și a fost dusă la spital, — unde nu prea e nădejde să scape. Gendarmii îi păzesc odaia, căci de-a fi să scape cu zilele pe care nu și-le-a mai dorit. — o pedepsesc pentru omorîrea soaței sale.

Răspuns la o întrebare.

Care Calendar e mai vrednic a fi cumpărat? Noi nu zicem că al nostru e mai presus ca toate altele, ci părerea noastră e: Că nu găsești nicăiri aiurea și nici odată peste an, așa cărțile bogate în celiri și chipuri, și toate bune, — ca și Calendarul, ce să scot iaca așa în preajma Anului-nou. Fiecare e o carte ticluită cît mai isteț și atrăgător, — care, de n'ar fi calendar, s'ar vinde cu 80 fil. cu 1 cor. și mai mult. Așa că e calendar și s'a scos în număr mare, o capeți cu 40—50 fileri, ori și mai lesne.

Sfalul nostru e: Tot omul ce știe carte, să-și iee nu numai un

calendar, ci pe toate de cite aude! Că are așa tot alilea cărți de celire bine alese și căpătate aproape pe nimic! Cine a cumpărat, zicem, calendarul Național dela noi, să-și cumpere negreșit și cel nou al Partidului Național (dela Arad) și pe cel dela Sibiu și dela Blaj și de aiurea. Iar cel-ce a luat vre-unul din acele calendare, să-și iee și pe cel al nostru Național dela Orăștie! Căci cu o coroană! Două, iți iei cărți de 3—4 cor!

De vorbă cu abonații.

— De ce să fii samă cînd trimiți după foi. —

Cetiți cu luare-aminte!

1. Cînd trimiteți scrisori către redacție ori administrație: scrieți scurt și limpezit, căci fiind noi aici oameni pușini, nu avem răgaz a ceti scrisori mari. Multe scrisori lungi ori rău scrise, rămîn necetite săptămîni întregi, până ajungem a avea răgaz și pentru ele.

2. Intii și intii rugăm să băgați de samă, că noi intrăm, prin aceste foi, în casa bunilor nostri abonați, ca frați, ca pretini, și nu voim să ieșim din casa lor cu vorbe rele, cu supărări. De aceea: nu dăm foile pe credit, ci ele trebuie plătite înainte de tot omul ce dorește a le avea.

3. Abonații vechi ne fac un mare bine, o plăcută ușurare, pentru care le suntem mulțumitori, dacă, cînd trimit banii pentru foaie: scriu pe cotorul mandatului postal (a boletei roșii cu care trimit banii) numărul vechiu de pe adresa sub care îi vin foile! (E n-rul scris la dreapta sus, pe fășia de adresă, nu cel dela mijloc). Rugăm dar: scrieți toți acel număr acolo unde i-am făcut loc pe cotor (Nrul vechiu de pe fașe e.....). — Tot așa ne face un bine fiecare abonat vechiu, dacă ne dă acel număr și atunci cînd ne scrie că n'a primit cutare foaie, că și-a schimbat adresa. Mai repede îi putem atunci împlini cererea.

4. Scrie adresa foarte limpede: numele scrieți-l curat românește, asemenea comuna, dar la comuna și la posta din urmă, de care vă fîneți, dați-ne și numirea ungurească, apoi scrieți-ne comitatul în care vă aflați.

— Nu așteptați dela noi scrisori, că numai prea pușine putem scrie și trimite, fiind noi aici oameni pușini cu lucru mult și migălos, mărunț. Rar putem da cuiva răspuns prin scrisoare.

— Indesebi cei ce trimit poezii populare, nu aștepte răspuns îndată că să vor publica ori nu, că n'avem răgaz a le ceti, decît pe rînd. Pe cele mai plăcute le tipărim, pe cele slabe ori prea cunoscute, le lăpădăm, dar răspuns deosebi nu putem da.

— Trimițînd banii de abonament, trimiteți cu o cale și banii pe Calendar, acei cari ați luat ca să le plătiți după vindere.

POSTA REDACȚIEI

Samson Ardelean și Ilisiu Budoiu din Trenton (America). Foile vi le trimitem pe adresa dată. Dar mi-se pare adresa greșit scrisă. De nu vă sosesc foile, dați adresa de nou: curată, sigură!

Alex, Popa în Coshocto (America). Mulțumim de frumoasele cuvinte ce ne trimiți! Țină-ți Dzeu inima bună față de tot ce e romînesc, cum frumoasă și-o arăți acum! Să-ți meargă toate n plin. Celor a ceror adrese neai dat, li-am trimis foi de probă. De ai priiegiu, amintește-le, să le aboneze și ei.

Dlii A. B. în Gh. Articolul așa pus în foaie, s'ar perpe. L'am trimis dlii O. cu rugarea să-și scrie părerea dsale și să vă deede ajutor cu statul seu bun.

Cetire ieftină și plăcută

nu găsește omul nicăiri, ca în calendarele bine întocnite și înzestrate cu frumoase icoane de tot felul. Iar printre calendarele ce să scot la noi, nu e nici unu' așa îngrijit și cu ales material și cu frumoase chipuri, ca

„Calendarul Național”

al foilor noastre dela Orăștie! Acest calendar pe lingă frumoasele poezii, povești, znoave, glume, poezii populare și alte cetiri plăcute, ne aduce povestea măreței vieți a întemeetorului neamului nostru, a Impăratului Traian, dată după graiul de pe banii din zilele lui. E o poveste minunată a unui om mai presus de alții, a unui viteaz ca și care pușini a mai văzut lumea! Sunt date aci

36 chipuri de bani

din zilele Impăratului Traian, fiecare ban vorbind despre altă biruință ori faptă mare a lui! E o istorie vrednică s'o cetească și s'ostie tot Românul! Și o poți avea pentru 40 fileri, cu care să-ți cumperi un „Calendar Național” dela Orăștie, în care afli mîndra istorie. Găsim apoi in calendar:

14 chipuri în color,

vînete și violete, foarte plăcute vederii, lucru ce în nici un alt calendar românesc, nu să află! Și acele chipuri ne arată minunatele daruri ale Reginei României făcute bisericilor din Țară: Evangelia cea prea frumoasă scrisă toată de mîna ei pentru Mănăstirea dela Argeș; o pagină întregă e dată în fotografie în fruntea Calendarului, apoi potirele (paharele de cuminicare) dăruite de Regină, toate foarte frumoase!

Prețul „Calendarului Național” pe 1913, e: 40 fileri, și 5 fil. de postă (pentru cine cere unu ori două pe postă). Pentru cei ce iau mai multe: spre a le vinde ei mai departe în comune, să dau:

Până la 4 ex. să plătește cu prețul deplin (40 fil.);

dela 5—9 exemplare, cu 28 fil. unul (căci trebuie să plătim posta noi).

dela 10 ex. în sus, cu numai 22 fileri unul, dar posta și-o plătește la scoatere primitorul.

(E bine să ceri cel puțin 15 exemplare, ca cheltuiala de postă să se împartă pe mai multe. Cine ia numai 10—12 ex. plătește tot atîta la postă, cît cel ce a luat 40 ex., căci plata e pe pachet tot atîta!)

Cal. „Păcălici”

un calendar glumeț foarte bun, îl vindem cu următoarele prețuri:

Până la 4 ex. să plătesc cu prețul întreg (30 fil.).

Dela 5—10 cu 24 fileri (căci trebuie să plătim noi posta pentru ele).

(Dacă au fost puse însă 2—3 în pachet pe lingă Calendarul Național, să plătesc cu prețul scăzut însemnat mai jos):

Dela 10 în sus, numai 20 fil. unul, dar posta o plătește primitorul la scoaterea pachetului.

Rugăm trimiteți cererile și banii după aceste calendare, la:

Admin. „LIBERTATEA”
Orăștie — (Szászváros).

AVIZ!

„ARDELEANA“, institut de credit în Orăștie solvește pentru depunerile cu anunț mai scurt 5%, pentru depunerile cu anunț mai lung 5½%, iar pentru depunerile corporațiilor compută 6%.

Directiunea.

Dela „Cassa de păstrare“ (Reuniune) în Săliște.

„Cassa de păstrare“ (Reuniune) în Săliște primește depuneri dela

Cor. 2000, cu 5% iar dela „5000, cu 5½%.

Darea o plătește institutul.

(777) 3-10 Directiunea.

Căsătorie.

Un sodal de comerciant cu o moșie de cca 8-10 mii, prin calea aceasta caută o tinăra cu 15-20 mii coroane de soție.

Reflectanta este rugată a trimite epistola și poza la Adm. Libertatea cu semnul »Tiner com.«, de unde să vor trimite respectivului. 2-3

Publicare.

Primăria comunală a comunei Kudzsir publică, cum-că casa de crișmă comunală dinpreună cu edificiile și grădina aparținătoare de acea casă, în urma concluzului reprezentanței comunale /912 să va da în arindă din 1 Februarie 1913 până în 31 Decembre 1916 prin licitațiune publică plusoferindă, ce se va ținea în 1913 Ianuarie 9. la 10 ore a. m. la casa comunală.

Prețul de strigare e 2400 cor.

Cei-ce doresc să liciteze sunt datori a depune înainte de începerea licitațiunii 10% din prețul de strigare ca vadiu în bani gata sau în hirtii de valoare acomodate ca cauție.

Oferte închise în scris, să primesc până în 1913 Ianuarie 9, la 9 ore a. m.

Condițiile de licitațiune să pot vedea la cancelaria comunală în orele oficioase.

Kudzsi, la 23 Dec. 1912.

Juga Gyula
not. com.

2-2

Mașină de imblătit

minată cu vapor, în stare bună, folosită numai 2 ani, e devinzare din mină liberă.

O dau ieftin!

Pentru preț și informații mai de aproape va să adresa la:

Crăciun Avram

(784) 1-1 proprietar, Sebeșul săsesc (Szászsebes) strada Fleisher 3.

Tîrg de țară la Vinerea (Felkenyér).

Tîrgul dela Crăciun, de țară, la Vinerea să va ținea în următoarele zile: în 9 și 10 Ianuar 1913 st. n. tîrg de vite, în 12 jan. 1913 st. n. tîrg de șatră. — Pașapoartele de vite trebuie să fie în toată ordinea, fiind controlate de veterinari.

(781) 1-1 Primăria comunală.

ANUNȚ! Surcei nobili de viță de viie, prima! Surcei cu rădăcină, nebătuți de grindină, liberi de peronosporă! —

ofere

în alegere garantat sortată după soiuri:

Prima Intreprindere și depozit de surcei nobili, alui

(786) 1-3 Mihael Acker
în Călnic Kellnek (Szászsebes)

Crișmă.

În comitatul Hunedoarei aproape de un oraș bine cercetat, lângă drumul comitatens, să esarendează eventual să vinde, o crișmă împreună cu trafică, vînzare de sare sare și boltă.

Crișma constă din edificiu corăspunzător, culină și altele, pe un intravilan mare.

Circulațiune anuală de 12.000 cor.

Mărgineni harnici și isteți vor fi preferiți.

Adresa să poate afla la administrația acestei foi.

(782) 1-2

Bucurie de Crăciun!

Ne-mai auzit!

620 obiecte și un cîas aurit pentru numai 4 cor. 70 fl.

Un orologiu splendid, elegant Preciș. Anker, marca recunoscută „Orion“, mergînd bine, cu garanță pe 3 ani; 1 ac de cravată splendid cu Simil-Brilant, 1 inel aurit pentru dăi și dame; 1 colier splendid pentru dame la grumaz, cu perle orientale și copcii patent; 1 păr. de bumbi de manșete eleganți (ultima noutate); 3 batiște de in; 1 ac de broșă pentru dame (noutate de Paris); 1 recușit de scris de buzunar, nikel; 1 oglindă de toaletă de buzunar, splendidă; 1 notișă de buzunar; 72 penișe de cano. englezo; 20 obiecte de corespondență, și alte prate 500 obiecte de trebuință, gratis! Toate, cu orologiu cu tot, care singur face banii, costă numai 4 cor. 70 fl. Le expediază cu ramburs Casa de export.

P. LUST, Krakau nr. 17.

N. B. Cine comandă 2 pachete, capătă rabat un briciu englez prima. Pentru cel necorăspunzător, banii se retrimite.

(785) 1-1

Nouă bucurie vestim obștei românești:

Icoana cu chipurile lui

**HORIA,
CLOȘCA,
CRIȘAN**

a fost scoasă de sub țipar! E o Icoană națională, lucrată cu multă grijă, în colorii, și să află de vînzare la „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie (Száváros).

Icoana capilor revoluției dela 1784. e făcută după chipurile care să află în Muzeul-Bruckenthal din Sibiu, chipuri de pe vremea lui Horea, făcute de un pictor de atunci la cererea guvernatorului Ardealului, ca să rămlnă chipul răsculătorilor țărani. De pe acele tablouri din Muzeu s'a luat fotografie, iar după fotografie a făcut Librăria Icoana asta. Așadar e chipul cît să poate de credincios a eroului Horia și a soților sei.

Să poate cîpăta pentru suma de 2 cor. 50 fl. franco, — iar franco-recomandat (cînd e sigur, că nu se perde pe post), pentru cor. 275.

— Cei care comandă la un loc 10 bucăți, le capătă în loc de 2750, cu numai 21 cor.!

Cereți toți această Icoană frumoasă, care e o podoabă vrednică a casei fiecărui Român.

Prețul să-l trimiteți înainte, căci cu ramburs nu se trimite Icoana!

— Tot aci și tot cu acel preț:

„Intrarea lui MIHAI VITEAZUL în Alba-Iulia“.

Cine comandă amîndouă chipurile de o dată, cruță cheltuiala de postă la unu din ele! Cu 4 cor. 70 fl. (în loc de 5 cor.) le capătă pe amîndouă franco, sau cu 4 cor. 95 franco-recomandat, în loc de 5.50.

Trimiteți prețul înainte la:

„Librăria Națională“ S. Bornemisa Orăștie - Szászváros.

7 cărți mari

de abia le poți ridica în brațel, cu numai 8 cor.!

„Foaia Interesantă“ pe anii

1906, 907, 908, 909, 910, 911, și 1912.

legată în volume întregi (cărți de sine). Fiecare an dă o carte mare frumoasă, de 200 fețe ori mai mult cu sute de chipuri, sute de poezii de nuvele, de schițe, poezii populare, glume, și altele, — cît să poate de plăcute, ușoare de înțeles pentru ori-ce om din popor.

Ori care din aceste volume, (fie care cuprinzînd »Foaia Interesantă« de pe cite un an), — legat în table moi, să vind singurate, ori 2—3 sau toate patru la un loc.

— Prețul fiecărui volum de sine e 1 cor. 40 fleri, trimis acasă franco (posta plătită).

2 volume (ori care) să trimite în pachet de postă franco recomandat, pentru 2 cor. 80 fleri.

3 volume (ori care) să trimite în pachet franco recomandat pentru numai 4 coroane.

4 volume (ori care) să trimite franco recomandat pentru 5 cor.

Toate 6 volumele să trimit pentru numai 7 coroane!

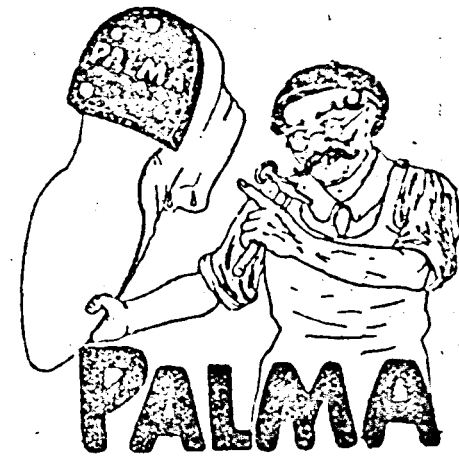
— Pentru America și România fiecare volum costă 2 cor.

— Fără bani nu să trimit nimănui, nici cu rambursă. Trimiteți banii înainte.

Să pot cîpăta dela Administrația »Libertatea« din Orăștie, sau dela »Librăria Națională« de aci.

Acei cari vreau să fie siguri de sesirea lui pîn' la ei, să pună și 25 fl. pentru a le merge recomandat. Că de să perde pe postă, de aci a doua oară nu să trimit!

Cele mai bune călcie de gumii sunt călciele:

(588) 29-0

Cărți vechi

tipărite ori scrise cu mîna, bisericesti ori lumești, în ori ce limbă, apoi gazete, cruci, țesături, icoane, bani vechi, mărci postale și ori-ce lucruri vechi

cumpără

cu bani gata, ori schimbă cu altele noi, ori plătește abonamentul la gazete, ori dă în schimb ceasuri de buzunar numite „Doxa“, cari sunt cele mai bune:

Nicolae Danciu

(683) 1-5 Karánsebes.

„Cele mai frumoase!“

Așa să chiamă volumașul de poezii populare scoase acum de sub țipar de „Librăria Națională“ dela Orăștie, poezii alese de dl Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana“.

Cei cărora vă plac poeziile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărtică de poezii populare și veți avea o neîncetată plăcere cetîndu-le, căci ele sunt într'adevăr, cum le spune titula cărții: „Cele mai frumoase!“

Prețul 60 fileri, trimise franco!

Măestru curelar,

pregătind hamuri, dela cele mai simple pînă la cele mai de lux, apoi șiele de piele, șezuturi de trăsuri și tot ce să ține de măestria asta, — recomandăm proprietarilor de trăsuri din loc și jur. E măestru solid, lucrează bine și frumos!

Primește și tot felul de reparatură de hamuri, șaua, șezuturi de trăsuri și altele.

Adresați-vă la: Ioan Comă, măestru curelar în Orăștie, în piață, lângă prăvălia dlui Ion Lăzăroiu.

Capital social Coroane 1.200.000.
 Telefon Nr. 188. Postsparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“
 societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii PARTENIU COSMA, directorul-executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“
 face totfelul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. — Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospeete, tarife și informațiuni să dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

»BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE« dă informațiuni gratuite în ori-ce afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:
„Banca generală de asigurare“
 Sibiu—Nagyszeben. — Edificiul „ALBINA“.

VINURI
 vechi și noi — de vîndut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), PETRU BENEA, căoi Vă trimite numai *vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.*

Vinuri vechi: Vin alb 76 fl., Rizling 82 fl.

Roșu 1 cor.
 Siller 78 flil.
 Carbenet 1 cor. 10 fileri.

Vinuri noi: 64—66 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1:80
 Rachie de comină, specialit. „ 2:20
 Rachie de drojdii 2 cor. 40 fileri.
 Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachie să exponează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumute pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEA,
 proprietar de vii.

(674) Világos, (Arad m.) 18—18

MED. UNIV.

Dr. Corneliu Dărămuș

specialist în boale de femei și specialist în morbururi de dinți.

Alba-Iulia, piață

ordonează dela 8—10 pentru boala de femei, dela 2—5 pentru morbururi dp dinți. (737) 9—20

Cea mai veche și cea mai distinsă marcă:

Grof Keglevich St. ssor

COGNAC
 Budafok.

Cel mai sigur leac contra **INFLUENZEI** și contra morbururilor molipsitoare

Un învățăcel

din casă bună, cu 1—2 clase gimnaziale sau civile, află aplicare momentan în prăvălia de băcănie și coloniale a domnului.

N. Țintea

în Hunedoara (Vajdahunyad).

Căsătorie.

Un tinăr prezentabil, etate 26 ani, bun meseriaș, cu scrisoare frumoasă, acum cancelist, din familie bună, cu caracter bun, dorește căsătoria unei fete frumoase, cu creștere bună și ceva zestre. — A se scrie sub „Speranța“ la administrația acestui ziar alăturându-se și fotografia, care să va trimite respectivului. Asupra scrisorilor cit și a fotografiilor să va păstra cea mai mare discreție.

(779) 3—3

»Cassa de păstrare« societ. pe acții în Mercurea Szerdahely (Szebenm.)

AVIZ

»Cassa de păstrare« societate pe acții în Mercurea primește depuneri:

până la 2000 cor. cu 5%
 dela 2000 - 5000 cor. cu 5 1/2%
 dela 5000 cor. în cu 6%, iar dela 1 Ianuarie 1913 urcă etalonul la depunerile vechi cu 1/2%.

(776) 3—3

Directiunea.

Casă de închiriat.

Cu 1 Februarie 1913 să află în Petroșeni „Vasut utca“ de închiriat o casă cu trei odăi, între cari una potrivită pentru pravălie, bucătărie și cămară. În curte este un cuptor mare, anume pentru brutărie (pecărie). Casă minunată pentru un brutar român.

Informații la preotul Avram Stanca din Petroșeni. (778) 3—3

Cele mai desăvârșite **Legături de vătămătură** cunt cele ces. și reg. privilegiate cu pollete pneumatice de gumi.

Legători de pntece pentru bărbați și femei contra ori căror morbururi din jos a pntecelui, și contra foalelui atfirnător.

Gummi clorap pentru vine umfate.

Picioare și mâni măiestrite pe sama putaji (tăiași).

Mașini ortopedice pentru umblat și sprigiat

Corsete artificiale și spiginitoare.

Ținătoare oblu pentru copii și fete cresenți strîmb precum și ori-ce articii de lipsă la

Îngrijirea de bolnavi, pregătește după cele mai moderne sisteme cu prețuri favorabile de fabrică.

Cel mai nou catalog ilustrat cu 3000 chipuri, și instrucție de întrebuințare, trimite gratis și franco:

Fabrica ces. și reg. privilegiate de bandage (legători) și de articii igienici de gummi: (778) 4—

I. Keleti, Budapeșt, IV. Prov. Koronahegy u. 17

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă calitate, pentru pâne bună și aluaturi (prăjituri), — precum și tărițe, vă recomandă în ori-ce cantități, cu prețuri moderate,

Abrahâm Manó
 Orăștie (Szászváros).

(572) 34—

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cum-păra cu bani gata toamna, marfă de mîna întie, — îmi face cu puțință a pune în vînzare

Vinuri bune,

curate, exclusiv din Ardeal, — pe lângă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă cînd ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 70 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 34—50 **HANS STEPHANI**
 hotelier, Orăștie (Szászváros).

In atenția

proprietarilor de vii și a punătorilor de vii!

Cel-ce vrea să-și planteze de nou villa sa;

Cel-ce vrea să-și comande altol de vile;

Cel-ce vrea să-și pună pomi roditori, trandafiri, etc,

să ceare catalogul de prețuri, ediție de lux, cu instrucțiuni, dela firma de mai jos:

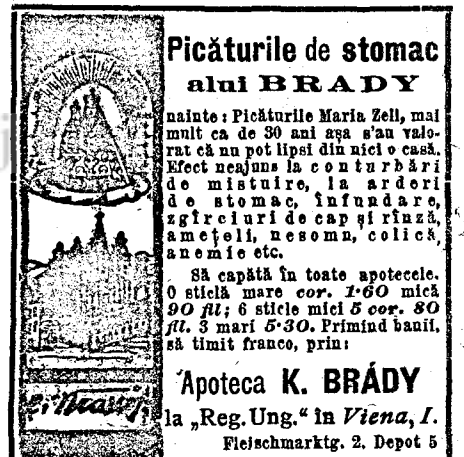
„Transsylvania“ Intrepr. de vii (szőlőtelepítő vállalat)

Marosvásárhely
 Dr. Geroze D. u. 39. (731) 10—

In prăvălia subscriului să primesc imediat: **2 băieți** ca învățăcei, pe lângă condițiuni favorabile.

Ioan D Bârsan
 Szellistye.

(775) 3—3

Picături de stomac alui BRADY

naute: Picăturile Maria Zell, mai mult ca de 30 ani așa s'au valorat că nu pot lipsi din nici o casă. Efect neajuns la conturbări de mistuire, la ardori de stomac, infundare, zgirciuri de cap și rină, amețeli, nesomn, colică, anemie etc.

Să capătă în toate apotecele, 0 sticlă mare cor. 1.60 mică 90 fl; 6 sticle mici 5 cor. 30 fl. 3 mari 5.30. Primind banii, să timit franco, prin:

Apoteca K. BRADY
 la „Reg. Ung.“ în Viena, I. Fleischmarkt. 2. Depot 5

Atenți la marcă care e: St. Fecioara de Maria-Zell; pachetare roza și subscrierea de pe chipul de alături. (503) II. 19—25.

Millioane
 de inși folosesc contra

TUSEI,

răgușelei, catharului, îmbălării, tusei măgărești și cu zgirciuri:

KAISER-Caramelle-pectorale,
 cu marca „3 brazi“.

6100 de atestate autenticate prin notar public, venite dela medic și privași, apeveresc succesul sigur. Sunt bomboane extrem de prielcioase și cu bun gust. Să capătă în pachet de 20 flil. de 40 flil. și doza de 60 fileri la farmaciile

CORN. DEMETER în Orăștie
JOS. GRAFFIUS „ „ (732) 14—20